

50. INFORME DG MITJANS DE COMUNICACIÓ (LLENGUA DE SIGNES CATALANA)

Informe

Assumpte: Disposicions relatives a la llengua de signes catalana a l'avantprojecte de Llei de Comunicació Audiovisual de Catalunya

En relació a la regulació de l'ús de la llengua de signes catalana a l'avantprojecte de Llei de Comunicació Audiovisual de Catalunya, cal fer les consideracions següents:

I. A l'avantprojecte de Llei de la Comunicació Audiovisual de Catalunya , actualment en tramitació pel departament de la Presidència, es poden trobar un total de tretze mencions a la llengua de signes catalana (en endavant, LSC) , en els articles i apartats següents:

- Exposició de motius, apartat III . Es fa referència a la Llei 17/2010, de 3 de juny, de la llengua de signes catalana.
- Exposició de motius, apartat VI. S'esmenta l'objectiu de protegir el català, inclosa la LSC
- Art. 1,d.) . S'esmenta l'ús del català, inclosa la LSC, en els serveis que són objecte de la llei.
- Art. 11.1.d) . Incorporació progressiva de la LSC als continguts audiovisuals.
- Art. 25.1 . en referir-se a les obligacions en relació amb les llengües catalana i aranesa en els serveis a petició s'introdueix l'afegit "inclosa la llengua de signes catalana".
- Art. 30. Compliment de les obligacions d'ús del català "incloses" en aquest capítol inclou llengua de signes catalana. També s'esmenta la necessitat de garantir una presència suficient de la LSC en les mesures de foment, promoció i protecció del català.
- Art. 74.3. Obligacions d'informació dels distribuïdors de serveis de comunicació audiovisual o de serveis de plataforma d'intercanvi de vídeos.
- Art. 85. Comunicacions d'interès públic. S'estableix que estiguin disponibles en LSC.
- Disposició final 2a., apartat 3. S'introdueix un nou apartat 8 a l'article 10 de la llei 2/2000, de 4 de maig, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. Estableix com a funció del Consell de l'Audiovisual de Catalunya garantir el respecte i la protecció de la LSC en els serveis de comunicació audiovisual.

II. Amb data 23 de març de 2023 , el secretari de Política Lingüística ha emès un informe amb diverses consideracions sobre la LSC , al qual es proposa substituir l'incís "inclosa la llengua de signes catalana" de l'exposició de motius i els articles 1 i 3,d) de l'avantprojecte per "l'ús del català, l'aranès i la llengua de signes catalana", i incloure en l'enunciat del Títol 2 una referència a la LSC juntament amb el català i l'aranès . En aquest informe, s'argumenta que el plantejament que fa l'Estatut d'Autonomia de Catalunya és erroni i que en tot cas, l'error ha estat esmenat per la Llei 17/2010, del 3 de juny, de la llengua de signes catalana en afirmar al seu preàmbul que la Llengua de signes catalana és la llengua de les persones sordes i sordcegues signants de Catalunya.

III. Com no pot ser altrament, s'accepten plenament les consideracions fetes en l'informe esmentat sobre la naturalesa i definició de la LSC . Tanmateix, entenem que per donar a la LSC el reconeixement necessari dins l'avantprojecte de Llei de la comunicació audiovisual de Catalunya, d'acord amb el que exposa la secretaria de Política Lingüística, cal posar les disposicions que hi fan referència en el context

dels objectius d'aquesta llei i de la regulació de la LSC com a llengua de signes a nivell internacional, estatal i també de la Generalitat de Catalunya.

En aquest sentit, cal tenir present, en primer lloc, que l'avantprojecte de Llei de la comunicació audiovisual de Catalunya no té per objecte definir ni establir l'abast de la llengua de signes, sinó simplement la seva utilització en els serveis que en són l'objecte. Des d'aquesta perspectiva, es considera com a mitjà d'accés a la comunicació audiovisual per part de persones cegues, sordcegues i amb deficiències auditives, de la mateixa manera que s'utilitzen altres mitjans tècnics, tant per les persones sordes i sordcegues no signants com en general, per les persones amb discapacitat de qualsevol tipus, amb l'objectiu d'assolir l'accessibilitat universal dels mitjans de comunicació.

Aquest principi d'accessibilitat universal ha estat desenvolupat recentment i significa que el missatge comunicatiu ha d'arribar a qualsevol persona, sense que ho pugui impedir cap tipus de discriminació. Aquest principi és coherent amb l'enfocament introduït per la Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat, aprovada per l'Assemblea general de les Nacions Unides el 13 de desembre de 2006 i ratificada per l'Estat espanyol el 23 de novembre de 2007. D'acord amb aquesta convenció internacional, s'ha introduït un canvi de paradigma en l'enfocament de les polítiques sobre discapacitat, en superar definitivament la perspectiva assistencial de la discapacitat per abordar-ne una basada en la perspectiva dels drets humans, de manera que les persones amb discapacitat han passat plenament a ser persones titulars de drets i no merament objectes de tractament i protecció social. Aquest nou paradigma ha deixat obsoleta la previsió de l'article 50.6 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, que reconeixia la garantia de l'ús de la LSC dins les mesures de foment i difusió del català definides com a principi rector que orienta l'activitat dels poders públics a Catalunya.

La segona qüestió a considerar és que la Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat compromet els estats que en són part a adoptar totes les mesures legislatives, administratives o de qualsevol altra mena que siguin pertinents per al reconeixement dels drets que s'hi reconeixen (art. 4.1.a) de la Convenció). Dins la referència als estats cal incloure tots els poders públics de cada estat, inclosa la Generalitat de Catalunya, que ha d'adoptar les mesures necessàries per a executar les obligacions derivades dels tractats i els convenis internacionals ratificats per Espanya, en l'àmbit de les seves competències, tal com preveu l'article 196.4 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

IV. Dins d'aquest context general, l'article 1 de la Llei 27/2007, de 23 d'octubre, per la qual es reconeixen les llengües de signes espanyoles, té per objecte reconèixer la llengua de signes catalana com a llengua de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues a Catalunya que decideixin lliurement utilitzar-la, sense perjudici de la ulterior regulació legislativa i reglamentària que pugui correspondre a la Generalitat de Catalunya en l'àmbit de les seves competències (art. 1, segon incís, de la Llei 27/2007). En el preàmbul de la Llei 17/2010, del 3 de juny, es recull aquesta mateixa definició (tret de la referència a la lliure utilització) i es puntualitzen dos aspectes importants, el primer, que a Catalunya les persones que usen la llengua de signes com a mitjà de comunicació ho fan amb la llengua de signes catalana, és a dir, que en la llengua de signes no es produeix un règim de bilingüisme equiparable al de les llengües orals parlades al mateix territori; i el segon, que no totes les persones sordes utilitzen la llengua de signes per a comunicar-se, sinó que majoritàriament empren suports a la comunicació oral, de manera que es distingeix entre persones sordes signants, o comunitat

sorda signant, per referir-nos a les persones o al col·lectiu de persones sordes que es comuniquen preferentment en llengua de signes i oralistes quan ens referim a les persones sordes que es comuniquen usant suports a la comunicació oral i llegint els llavis.

Per tant, el paradigma o enfocament de la regulació de la llengua de signes es dirigeix a garantir l'accessibilitat a la comunicació, en la mateixa línia d'altres tècniques i mitjans adreçats a persones amb discapacitat. Aquest enfocament és, per tant, diferent de les mesures tendents a evitar la minorització de l'ús del català i l'aranès, llengües pròpies i oficials de Catalunya segons l'article 6 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Per aquesta raó, no es pot acceptar la proposta de la secretaria de Política Lingüística d'esmentar la LSC com una mena de tercera llengua, juntament amb el català i l'aranès, ja que això es podria prestar a confusió. I encara es podria afegir que esmentar la LSC com a llengua juntament amb el català i l'aranès, sembla donar-li una preeminència respecte d'altres eines utilitzades per persones amb altres tipus de discapacitat i, fins i tot, per persones sordes.

V. Entrant en l'àmbit audiovisual, l'ús de la LSC en els serveis de comunicació audiovisual no s'havia regulat en la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya, ni tampoc en la Llei 17/2010, del 3 de juny, de la llengua de signes catalana. Per tant, aquesta concreta qüestió es regeix en l'actualitat exclusivament per la normativa estatal. D'entrada, l'article 14 de la Llei 27/2007, de 23 d'octubre, abans esmentada, modificat per l'article 2 de la Llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació normativa a la Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat, estableix el mandat als poders públics perquè garanteixin les mesures necessàries per a que els mitjans de comunicació social, d'acord amb llur normativa específica, siguin accessibles a les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues mitjançant la incorporació de les llengües de signes espanyoles. Però és sobretot, la Llei 13/2022, de 7 de juliol, general de la comunicació audiovisual, la que ha establert tot un seguit d'obligacions, inclosos uns requisits de qualitat de les eines d'accessibilitat, respecte de les llengües de signes. Aquestes obligacions i requisits es podrien considerar el contingut mínim de l'ús de la LSC als serveis de comunicació audiovisual, atès el caràcter bàsic d'aquesta norma. Les esmentades obligacions estan establertes en els articles següents:

Art. 101. Fa referència a l'accessibilitat universal dels serveis de comunicació audiovisual : Inclou la garantia que la incorporació de continguts signats es realitzi observant els criteris de qualitat que estableixi, per al cas de la LSC, l'organisme "equivalent al Centro de Normalización Lingüística de la Lengua de Signos Española". Caldria determinar quin hauria de ser aquest organisme, l'Institut d'Estudis Catalans com autoritat acadèmica, el Consell Social de la Llengua de Signes Catalana com a òrgan d'assessorament, consulta i participació o bé el Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

Article 102.1.b) . Disposa que els serveis de comunicació audiovisual televisiva en obert han d'oferir un mínim de cinc hores setmanals de programes en llengua de signes, prioritàriament emesos en horaris de màxima audiència, entre els que han d'incloure noticiaris, programació infantil, programes de contingut informatiu d'actualitat, programes relacionats amb interessos dels consumidors o serveis religiosos.

Article 102.2.b) . L'oferta mínima de programes en llengua de signes a què es refereix l'article 102.1.b) ha de ser de quinze hores setmanals quan es tracta de prestadors de serveis públics de comunicació audiovisual televisiva en obert.

Article 103. Preveu la incorporació gradual, en els serveis de comunicació audiovisual televisiva lineal d'accés condicional, de programes que puguin resultar de major interès per a l'audiència en llengua de signes .

Article 104.1.b). Preveu la incorporació gradual de programes amb audiodescripció i llengua de signes en els catàlegs dels serveis de comunicació audiovisual televisiva a petició.

Article 108. Fa referència a l'autorregulació i preveu la intervenció subsidiària del Govern introduint els requisits de qualitat en l'accessibilitat als continguts en llengua de signes.

Article 109.1. Estableix els centres de referència a nivell estatal i preveu l'establiment de centres de referència autonòmics.

VI. A la regulació específicament audiovisual cal afegir les disposicions relatives a serveis audiovisuals del Codi d'Accessibilitat que impulsa actualment el Govern . D'aquest projecte de disposició, és important destacar que es defineix la LSC com a llengua gestual i visual pròpia de Catalunya i que s'estableixen unes disposicions específiques sobre la LSC als serveis públics i privats de televisió i en relació a les empreses distribuïdores d'obres cinematogràfiques i audiovisuals (art. 138.8, 138.9 i 138.10).

"138.8 Les cadenes públiques i privades de televisió a Catalunya han de desenvolupar plans d'accessibilitat dels seus continguts per a progressivament fer accessible la seva programació, per a persones amb discapacitats sensorials i intel·lectual. Aquests plans han de permetre que en un termini màxim de 3 anys des de l'entrada en vigor d'aquest Codi s'hagin assolit els objectius següents:

a) Televisions públiques: Han de tenir subtitulada el 100% de la programació i oferir un mínim de 15 hores setmanals de continguts amb audiodescripció i 10 hores setmanals en llengua de signes catalana.

b) Televisions privades: Han de tenir subtitulada el 75% de la programació i oferir un mínim de 10 hores setmanals de continguts amb audiodescripció i 7 hores setmanals en llengua de signes catalana.

138.9 La programació en llengua de signes catalana ha d'incloure programes informatius i infantils disponibles en l'oferta de visionat en diferit quan es disposa d'aquest servei. Aquesta programació ha de cobrir tots els dies de la setmana.

138.10 Les empreses distribuïdores d'obres cinematogràfiques i audiovisuals han d'incorporar els sistemes de subtitulació, audiodescripció i audionavegació, de manera preferent en aquelles pel·lícules estrangeres i nacionals que tinguin millors índexs de taquillaatge o hagin rebut premis nacionals o internacionals, per tal que estiguin disponibles mitjançant suport DVD o sistemes anàlegs amb aquestes prestacions."

VII. D'acord amb les observacions fetes fins ara, cal introduir les modificacions següents en el text de l'avantprojecte de Llei de la Comunicació Audiovisual de Catalunya:

- Cal suprimir l'incís "inclosa la llengua de signes catalana" de tot el text de l'avantprojecte de Llei.

- Tenint en compte les consideracions fetes sobre la naturalesa de la llengua de signes catalana i les previsions legals existents al respecte, s'introdueix un últim incís en l'apartat III de l'exposició de motius, amb el text següent:

D'una manera especial, i tenint en compte el vincle entre comunicació i llengua, aquesta llei ha de garantir la normalització en la comunicació audiovisual del nostre país, de l'ús de la llengua de signes catalana, llengua gestual i visual pròpia de Catalunya, en tant que dret de les persones sordes i sordcegues catalanes.

- A l'article 1, i d'acord amb l'exposat més avall, es proposa un text alternatiu al plantejat per la secretaria de Política Lingüística, amb un nou apartat d), referent al principi d'accessibilitat universal, al qual s'inclou la LSC, mentre que la lletra d) passa a ser lletra e) i fa referència només al català i l'aranès.

Article 1

Objecte

Aquesta llei té per objecte:

- a) La governança de l'espai català de la comunicació, en el marc determinat per les competències de la Generalitat de Catalunya i dels ens locals.
 - b) L'organització de la prestació del servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat i dels serveis públics de comunicació d'àmbit local.
 - c) La regulació i el control, en el marc de la normativa bàsica de l'Estat, dels serveis de comunicació audiovisual que utilitzin qualsevol dels suports i de les tecnologies disponibles dirigits al públic de Catalunya i també sobre les ofertes de comunicació audiovisual que es distribueixin al territori de Catalunya, inclosos els serveis d'intercanvi de vídeos a través de plataforma i els distribuïdors de serveis de comunicació audiovisual.
 - d) La garantia de l'accessibilitat universal dels serveis que integren l'espai català de la comunicació, en particular a través de l'ús de la llengua de signes catalana, i d'una comunicació audiovisual lliure de discriminació, violències, estereotips de gènere i que valora les diversitats.*
 - e) L'ús del català i de l'aranès en els serveis esmentats en les lletres b) i c) i el foment de la seva presència als serveis de comunicació audiovisual a petició, a les xarxes socials i a les indústries audiovisuals.*
- L'article 11 de l'avantprojecte s'ha modificat per adaptar-lo a la legislació bàsica de l'Estat i al Codi d'accessibilitat, així com a les observacions del CTEESC, i es proposa redactar-lo de la següent manera (canvis en cursiva):

Article 11

Accessibilitat universal de la comunicació audiovisual

1. Tota la ciutadania té dret a gaudir plenament dels serveis de comunicació audiovisual, sense haver de patir discriminacions o repercussions negatives per raó de discapacitat, edat o breixa digital, entre d'altres.

2. A aquests efectes, els prestadors de serveis de comunicació audiovisual tenen les obligacions següents:

- a) establir els mecanismes tècnics pertinents per a garantir l'accés.
- b) garantir que els serveis d'accés mitjançant pàgines web siguin accessibles.
- c) garantir que les guies electròniques de programació estiguin sincronitzades amb els programes i continguts que s'emeten i que aquestes guies informin de les mesures d'accessibilitat d'aquests programes i continguts audiovisuals.
- d) establir mecanismes per garantir que la informació relativa a situacions d'emergència, incloses les comunicacions i anuncis públics en situacions de catàstrofes naturals, que es faci pública a través de serveis de comunicació audiovisual, es faciliti de manera que sigui accessible.

3. Als efectes d'afavorir el compliment de les obligacions establertes en l'apartat 2, cal promoure l'adopció, per part dels prestadors de serveis de comunicació audiovisual, de plans d'accessibilitat, als quals s'especifiquin els supòsits, les condicions i els percentatges d'aplicació corresponents, en funció de les diferents característiques del servei i el ritme d'implantació. Aquests plans han d'anar orientats a augmentar de forma continua i progressiva l'accessibilitat als seus serveis per a les persones amb discapacitat, d'acord amb allò que estableix la normativa sectorial d'accessibilitat.

3. En el cas dels serveis lineals de televisió, tant públics com privats, subjectes a aquesta llei, els plans d'accessibilitat han de fer accessible la seva programació, per a persones amb discapacitats sensorials i intel·lectual. Aquest propòsit s'ha d'assolir de manera progressiva, d'acord amb els terminis establerts en la normativa sectorial sobre accessibilitat, i a partir dels objectius següents:

- a) serveis públics: Han de tenir subtitulada el 100% de la programació i oferir un mínim de 15 hores setmanals de continguts amb audiodescripció i 15 hores setmanals en llengua de signes catalana¹, bé de forma directa o a través de serveis d'interpretació específics.*
- b) prestadors privats: Han de tenir subtitulada el 75% de la programació i oferir un mínim de 10 hores setmanals de continguts amb audiodescripció i 7 hores setmanals en llengua de signes catalana, bé de forma directa o a través de serveis d'interpretació específics.*

4. L'Administració de la Generalitat ha de posar a disposició del públic un punt de contacte per a facilitar informació i rebre queixes sobre qüestions referents a l'accessibilitat. Aquest punt de contacte ha de ser preferentment en línia, si bé ha de preveure les mesures necessàries per a facilitar-ne l'accés a les persones amb discapacitat.

- No obstant això, les disposicions de l'avantprojecte de llei sobre LSC van més enllà de l'accessibilitat i inclouen previsions sobre continguts i mesures de foment que encaixen millor en el Títol 2. Per això s'accepta la proposta de modificar l'enunciat d'aquest títol en el sentit

¹ El mínim de 15 h. en LSC és el de la legislació bàsica de l'Estat. El projecte de Codi d'Accessibilitat preveu només 10 h. S'ha pres, per tant, com a referència la normativa estatal, sense perjudici que entenem que el Codi d'Accessibilitat s'hauria de modificar en aquest punt.

que proposa la secretaria de Política Lingüística , és a dir, *Presència de la llengua catalana, de l'aranès i de la llengua de signes catalana en els serveis de comunicació audiovisual*

- L'article 25 es manté amb el mateix redactat. Es podria plantejar substituir les referències al català i l'aranès del títol per "obligacions lingüístiques".
- Es manté també, dins d'aquest títol, l'article 30, si bé s'hi inclouen previsions sobre continguts derivades de la normativa bàsica estatal i del projecte de codi de l'accessibilitat.

Article 30

Llengua de signes catalana

1. Sempre que en aplicació d'aquesta llei s'incorpori una llengua de signes, cal utilitzar la llengua de signes catalana.

2. La utilització de la llengua de signes catalana en la prestació dels serveis que són objecte d'aquesta llei s'ha d'ajustar a les previsions de la Llei 17/2010, del 3 de juny, de la llengua de signes catalana.

3. La programació en llengua de signes catalana dels serveis lineals de televisió en obert ha d'incloure, entre d'altres, programes informatius, infantils o serveis religiosos. Aquesta programació ha de cobrir tots els dies de la setmana, preferentment en horari de màxima audiència, i ha d'estar disponible en l'oferta de visionat en diferit quan es disposa d'aquest servei.

4. Les mesures de foment, promoció i protecció del català a les indústries audiovisuals, l'entorn digital i les xarxes socials establertes en aquest capítol han de garantir una presència suficient de la llengua de signes catalana en l'oferta de productes audiovisuals dirigits al públic de Catalunya.

La resta de referències de l'avantprojecte de llei a la LSC es deixen tal com estan, sense canvis en el text original.

Barcelona, 12 d'abril de 2023

Ferran Armengol Ferrer

Responsable jurídic